

Nieuwsbrief WBG Waalwijk

Negende jaargang, nummer 4 2018

Weidevogelbeschermingsgroep Waalwijk
werkzaam in de gemeenten Waalwijk en Heusden
onder begeleiding van het Brabants Landschap

Coördinatoren: Harry Keijzer
tel. 0416-335156
harry.keijzer@zonnet.nl

Henk Bergmans
tel. 0416-338856
h.th.bergmans@home.nl

5 juli 2018

Veldwerk weidevogelseizoen 2018 is al weer voorbij.

Dit seizoen zijn we half maart met 32 personen gestart, waarbij Ben Kooij als herintreder en Beppie Bogers als nieuwe vrijwilliger meededen. Gelukkig hoefde lopende het seizoen niemand af te haken vanwege gezondheidsproblemen of andere 'storingen'. Met de eerste drie nieuwsbrieven hebben we geprobeerd jullie op de hoogte te houden van het wel en wee en de resultaten van onze afzonderlijke groepen en van de totale groep. Met deze laatste brief van dit seizoen doen we dat nog eens, toegespitst op het eindresultaat.

De stokken en nesten verdwijnen waar gewassen verschijnen

foto's Harry Keijzer

Omstreeks 20 juni hadden zes van onze zeven groepen het veldwerk afgerond en de gegevens ingevoerd in de 'Boerenlandvogelmonitor'. Groep 2 had toen nog wat broedsels liggen, waarvan het resultaat nog niet bekend was. Ad Hooijmaijers kon op 2 juli ook de laatste resultaten verzamelen en invoeren. Na de eindcontrole door Antoon Muskens kunnen we jullie nu het eindresultaat presenteren. Het einde van het seizoen ligt voor ons ongeveer twee weken later dan vorig jaar. Dit kwam door het natte voorjaar waardoor de boeren wat later aan de slag konden. Dit bleek van invloed op het begin en dus ook einde van de tweede legselronde van de Kievit.

We hoopten natuurlijk weer wat beter te scoren dan vorig jaar, maar daar zijn we in meerdere opzichten niet in geslaagd. Wat het aantal nesten betreft, waren dat er vorig jaar totaal 231, nu bleef de teller steken op 213. Verderop in deze nieuwsbrief komen we op de aantallen terug maar ook op de aspecten verlies- en uitkomstpercentage.

We kunnen ook dit jaar terugzien op een goede samenwerking met onze agrariërs. Ad Hooijmaijers heeft de agrariërs die voor ons beschermingswerk in het nieuwe gebied van groep 2 van belang zijn, afgelopen winter getraceerd en gesproken. Hoewel er vast nog wel wat te polijsten valt is er over en weer vertrouwen en medewerking.

Veertien dagen geleden zag ik op de Gorseweide een Kievit met twee jongen (ca 3 weken oud). Ook door anderen zijn er onlangs nog enkele meldingen van jonge weidevogels gedaan. Momenteel zie je nog maar heel weinig Kieviten in ons gebied. Mogelijk zijn ze zich al aan het groeperen.

Hierna gaan we nader in op de resultaten van onze zeven afzonderlijke groepen en het totaalresultaat. Waar getallen tussen haakjes () geplaatst zijn, betreft het de gegevens van vorig jaar.

De aardappelakkers van de Gorseweide

foto MarjanKeijzer

Resultaten

Groep 1 o.l.v. Antoon Muskens

In de Buitenpolder van Baardwijk vond deze groep in totaal 42 (56) nesten. Weer wat minder dan vorig jaar, maar nog steeds een mooi aantal. Het perceel waarvoor met boer Gijs Klerx een contract werd afgesloten (uitgestelde bewering tot 15 mei +braakstrook) was succesvol: 11 Kievitsnesten waarvan er 10 zijn uitgekomen. Enkele dit jaar nog braakliggende percelen, die volgend jaar industrieterrein worden, leverden ook mooie resultaten op. Vond de groep vorig jaar nog de meeste nesten van onze zeven zoekgroepen, dit jaar moeten zij genoegen nemen met de tweede plaats. De eer van de eerste plaats komt toe aan groep 2! Er werden in het gebied minder Kieviten waargenomen dan in voorgaande jaren. Die kleinere populatie en het daarmee samenhangende mindere resultaat is ongetwijfeld mede veroorzaakt door de industriële activiteiten in het gebied.

Antoon en zijn mensen vonden 32 legsels van de Kievit, 3 Canadese ganzen, 1 wilde eend, 1 knobbelzwaan en 5 meerkoeten. Er gingen hier enkel 6 Kievitslegsels verloren, 3 door predatie en 3 door verlaten. De andere nesten kwamen allemaal uit. Het uitkomstpercentage is 86. Aanmerkelijk hoger dan vorig jaar, toen was het 70%. Het positieve effect van braakstroken en braakliggende terreinen is voor de groep overduidelijk. Lopende het seizoen werden hier weinig andere akker- en weidevogels waargenomen, wel moet natuurlijk de patrijs vermeld worden. Die heeft het hier kennelijk naar zijn zin.

Groep 2 o.l.v. Ad Hooijmaijers

Zoals bekend lag het werkterrein van de groep dit jaar aan de westkant van Waalwijk in het gebied tussen het industrieterrein en de Capelsche Haven en niet meer bij Doeveren. De groep vond totaal 62 (32) legsels, bijna een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar. Daarmee zijn ze duidelijk de groep met de meeste legsels! Extra fijn omdat het ook wel eens heel anders is geweest. Het betrof 59 Kievitsnesten, 1 nest van een wulp en 2 van een scholekster. Hier is 63% van de legsels (39) uitgekomen (36x Kievit, 2x scholekster en 1x wulp). Er gingen 23 Kievitsnesten verloren, 2 door predatie, 17 door werkzaamheden en 4 door verlaten. De groep spotte naast diverse andere akker- en weidevogels (ondermeer rietgors en gele kwikstaart) ook nog al wat reeën en hazen. In hun gebied

Torenvalken in de buurt van de 'appelboer'

Ooievaars op 'Pax' lieten er gras (zuring) over groeien

foto's Marjan Keijzer

liggen nog enkele verwachtingsvolle percelen die volgend jaar mogelijk voor extra nesten kunnen zorgen. De gebruikers van die percelen zijn niet bekend. De groep gaat daar op paaltjes gelamineerde brieven ophangen om zo in contact te komen met de eigenaren/gebruikers.

Groep 3 o.l.v. Henk Pijnappels

De groep begon vol goede moed en met redelijk weer aan het nieuwe seizoen op de percelen van boer Kuypers tussen de Provinciale weg en de Bergsche Maas in Doeveren, ze hadden er zin in!

Op de eerste dag vonden ze al acht nesten, dus dat zag er goed uit. Na meerdere loopochtenden sloten ze de eerste legselronde af met totaal 16 nesten, die helaas op twee na allemaal gepreedeerd werden door kraaien en vermoedelijk ook een vos. De tweede legselronde was ook weinig succesvol, toen werden er 5 nesten gevonden die, wederom op twee na, ook leeggeroofd werden. Totaal vonden ze dus 21 (29) nesten, gespecificeerd: 19 van de kievit en 2 van de scholekster. Duidelijk minder dan wat ze gewend zijn. Van deze legsels kwamen er maar 4 uit, 3x kievit, 1x scholekster. De rest ging verloren door verlaten (1), maar vooral door predatie (16). In de vorige nieuwsbrief gingen we al uitgebreid in op deze zeer vervelende situatie. Voor de groep wederom een zeer teleurstellend seizoen..... Hoe gaan we dit oplossen?

Van de groep complimenten aan boer Kuypers voor het faciliteren van zijn grond en het beschermen en markeren van nieuwe legsels die tussen de zoekrondes van de groep geproduceerd werden.

We hopen voor volgend jaar op meer succes voor de groep, ook voor de nieuwe collega Ben Kooij, die als herintreder de groep kwam versterken.

Naast een grote zilverreiger en wat wulpen werden hier weinig andere weidevogels waargenomen.

Groep 4 o.l.v. Sonja van de Hurk

Op het westelijke deel van het Herptsche Veld scoorde deze groep met 32 (11) nesten, 31 van de kievit en 1 van een wilde eend. Gelukkig dus weer veel meer dan in 2017, toen alles leek tegen te zitten. Kan de groep over het aantal nesten wel tevreden zijn, over het uitkomen daarvan bepaald niet! Slechts drie kievitsnestjes (9%) kwamen uit. Het eendennest ging verloren door werkzaamheden, de 28 overige kievitsnesten door predatie. Ook hier wordt de kraai als oorzaak gezien. De groep heeft geen andere akker- of weidevogels gemeld. Ad Hooijmaijers spotte onlangs nog wel enkele jonge kieviten.

Groep 5 o.l.v. Stans van Dongen

Op percelen langs de Overstortweg en op het oostelijke deel van het Herptsche Veld werden 12 (30) nesten gevonden, dus veel minder dan vorig jaar. Het waren allemaal legsels van de kievit. Hiervan zijn er zeker 11 uitgekomen (92%). Het twaalfde nest kon op een erg drassige akker niet worden gecontroleerd en lag vermoedelijk in het water. Het werd als verlaten geregistreerd. Het nieuw lid van deze groep, Beppie Bogers, scoorde

Paapje

Rietgors

foto's Marjan Keijzer

punten door op haar eerste zoekdag maar liefst 4 legsels te vinden! De groep zag behalve een gele kwikstaart geen andere opvallende akker- of weidevogels op haar percelen.

Groep 6 o.l.v. Henk Bergmans

Op het noordelijke deel van de Gorseweide werden 16 (36) nesten gevonden. Dus ook hier veel minder dan vorig jaar. Het ging om de volgende nesten: 14 keer kievit en 2 keer wilde eend. Van deze legsels zijn er 7 uitgebroed (5x kievit en 2x wilde eend). Negen kievitslegsels gingen verloren, 1 door predatie, 7 door werkzaamheden en 1 door verlaten. Eén en ander levert een uitkomst op van 44%.

Zoals bekend hebben zich dit voorjaar op de Gorseweide grote veranderingen voorgedaan in de eigendomsverhoudingen. Agrariër Rooij uit Riel verwierf hier ca 35 ha bouwland dat daarvoor in gebruik was bij diverse pachters van één eigenaar. Hij ging er aardappelen verbouwen. Hoewel de intentie tot medewerking er wel was, gingen door bewerking en/of miscommunicatie toch (te) veel nesten verloren. Hopelijk hier volgend jaar weer meer legsels en een betere score wat uitkomen betreft. Op dit deel van de Gorseweide werden naast genoemde weidevogels en hazen ook enkele scholeksters, wulpen, watersnippen, grutto's, roodborsttapuiten, de rietgors en de ooievaar gespot en langs de Hooibroekse Steeg een paapje (zie ook foto's boven aan deze pagina).

Marjan, Marie-Thérèse en Peter in actie!

foto's Henk Bergmans

Groep 7 o.l.v. Dick Pol

Op het zuidelijke deel van de Gorseweide werden 28 (37) nesten gevonden. Dus hier ook wat minder. Het betrof 21 kievitsnesten, 6 van de scholekster en 1 wulp. Van deze legsels zijn er 21 uitgekomen (17x kievit, 3x scholekster en 1x wulp). Bij de kievit gingen 4 legsels verloren, 2 door predatie en 2 door werkzaamheden). Bij de scholekster ging 1 nest verloren door predatie, 1 door werkzaamheden en 1 door verlaten. Hier kwam 75% van de legsels uit, een mooi resultaat. De groep had ook te maken met de eigendoms-overdracht aan agrariër Rooij en de aardappelteelt (lastig lopen/zoeken).

In het gebied werden lopende het seizoen ook de volgende vogels gesignaleerd: grutto, buizerd, gele kwikstaart, ooievaar, kwartel (door Peter v/d Velden) en roodborsttapuit.

Eindplaatje van het seizoen 2018

We hadden dit jaar een natte start van het weidevogelseizoen, waardoor de akkers soms amper te belopen waren. De meeste boeren konden pas begin mei de akkers bewerken en inzaaien. Vanaf dat moment bleef het vrijwel droog en werd juni één van de droogste maanden die we ooit gehad hebben. De temperaturen waren over het algemeen normaal met enkele flinke uitschieters omhoog. Aan het einde van ons weidevogelseizoen staan de gewassen er goed bij, hopelijk blijft dat, ondanks de heersende droogte, zo. Door onze inzet en de medewerking van onze agrariërs komen we tot het volgende totaalresultaat. Samen vonden we 213 (231) nesten verdeeld over 7 vogelsoorten. In onderstaand staatje het totale beeld.

Totaaloverzicht

Soorten 2018	Totaal	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Werk	Verlaten
Canadese gans	3	3	0	100	0	0	0
Kievit	188	101	87	53,7	51	26	10
Knobbelzwaan	1	1	0	100	0	0	0
Meerkoet	5	5	0	100	0	0	0
Scholekster	10	6	4	60	2	1	1
Wilde eend	4	3	1	75	0	1	0
Wulp	2	2	0	100	0	0	0
Totaal	213	121	92	56,8%	53	28	11
% van bekend resultaat		56,8	43,2		24,9	13,1	5,2

Wat de kievitslegsels betreft, vonden we er vorig jaar nog 213 (meer dan in enig jaar daarvoor!), nu waren het er 188, ongeveer 12% minder. Enkele groepen hebben de indruk dat er minder legsels waren dan het aantal aanwezige kieviten deed vermoeden. Men denkt dat een deel van de kieviten niet tot broeden is gekomen, wellicht door veroudering van de populatie c.q. onvoldoende aanwas met jonge vogels. Het aantal wulpennesten was één minder dan vorig jaar, het aantal scholeksternesten drie meer. De andere legsels betroffen die van de Canadese gans, knobbelzwaan, meerkoet en wilde eend. Het totale aantal legsels is met 18 gedaald.

Vorig jaar hadden we een laag uitkomstpercentage, 69%, net onder de minimaal gewenste 70%. In verband daarmee hebben we daar toen op de evaluatieavond veel aandacht aan besteed. Anja Popelier heeft ons toen allerlei nuttige suggesties aan de hand gedaan om dit seizoen de verliezen te beperken. We zijn er van overtuigd ons best te hebben gedaan om dit te bewerkstelligen, maar het mocht niet baten. De legseluitkomst was teleurstellend, nog geen 57%. Dit hebben we nog niet eerder meegemaakt! De verliezen zijn vooral ontstaan door predatie in de zoekgebieden van de groepen 3 en 4. We zien hier de kraai als grote boosdoener. We zijn er nog niet uit hoe we dit gaan oplossen. Het verlies door werkzaamheden is ook hoog, vooral in het gebied van groep 2 en in mindere mate bij groep 6. Hier mag als excuus gelden dat deze twee groepen met nieuwe boeren te maken kregen en een goede afstemming boeren/vrijwilligers - we weten het uit ervaring - tijd vraagt. Het verlies door verlating mag, gezien het aanvankelijk zeer natte voorjaar, als normaal worden beschouwd.

Hieronder nog een overzichtje met de resultaten van de afzonderlijke loopgroepjes. Dus gemiddeld ongeveer 30 legsels per groep.

Cijfers per groep 2018

| niet uit <-----> niet uit |

	Legsels	uit	Niet uit	predatie	werk	verlaten
1. Antoon	42	36	6	3		3
2. Ad	62	39	23	2	17	4
3. Henk P.	21	4	17	16		1
4. Sonja	32	3	29	28	1	
5. Stans	12	11	1			1
6. Henk B.	16	7	9	1	7	1
7. Dick	28	21	7	3	3	1
Totaal	213	121	92	53	28	11
Percentages	100	56,8	43,2	24,9	13,1	5,2

En verder

Invoeren van legselgegevens

Zoals al in een eerdere nieuwsbrief gesteld zijn we dit jaar min of meer noodgedwongen over gestapt op invoer van legselgegevens met mobieltjes. Alleen groep 6 (Peter Wijgerde) verzamelde de gegevens nog met een PDA, maar voerde ze daarna handmatig in op de landelijke site. Gelukkig kunnen we, en Antoon Muskens in het bijzonder, nu aan het einde van het seizoen, concluderen dat alles op zijn pootjes terecht gekomen is en alles naar wens op de landelijke site is ingevoerd. Dank aan een iedereen die daartoe bijgedragen heeft!

Krantenartikel Ad Rijken

Ad Rijken is met zijn 94 jaar de zeer gewaardeerde nestor van onze groep. Dit is het Brabants Dagblad ook ter ore gekomen. Zij vonden het zo bijzonder dat zij hem een interview afnamen en afgelopen dinsdag 3 juli een leuk en zeer lezenswaard artikel over hem en zijn hobby plaatsten!

Op zijn fiets kijkt Ad (94) liefst omhoog

De 94-jarige Ad Rijken trok er dit voorjaar elke woensdagmorgen op uit om weidevogels en hun nesten te spotten. „Ik voel die spanning nog altijd.“

Kees Klijn
Waarheids.

Veel mensen houden van vogels. Geen wonder: hun kwinkelen kan de oren streken. En vogels belichamen het allermeeste gevoel van vrijheid. Het raek is hun grenzeloze domein.

Ad Rijken is een vogelliefhebber. Thuis in zijn appartement heeft de Waalvaker ze niet, buiten hoort en ziet hij ze in de prachtige eikenbomen waarop hij vanaf zijn balkon uitkijkt.

Genieten gaat bij Rijken gepaard met helpen. Elke woensdag trekt hij er mee. Addy Pullens, Cees Thijsen en Antoon Muskens eropuit om in de polder voor Weidevogelgroep Waalwijk en omstreken nesten te inventariseren. Wordt er een jong gevonden, dan omringen ze dat met hamboestokken: het voorkomt dat een nest met kuikens sneuvelt als een boer gaat ploegen of zaaien.

Vaste tred
Ze kijken over het akkerland gaan, dan zou je niet zeggen dat hij al 94 is. Niks stijf en stram, hij heeft een vaste tred. Regen, en dus zuijgende kleren, kan hem ook niet deren. „Ik ben er altijd.“ Op zijn borst rust een verrekker. Menig keer tuurt hij ernaarheen om een kuivert of een schokker dichterbij naar zich toe te halen.

Deze ochtend is de oogst mist: slechts één nestje met kuivertieren treffen ze aan, op een perceel bij de Schuurslootweg. „Het seizoen is voorbij, de jongen zijn uitgevlogen.“

Kneuzing
Kwetsbaar was Rijken vorig jaar. Zoals gewoonlijk doorkruiste hij met zijn fiets de polder. „Ik kijk lang niet altijd op de weg, maar vooral in de lucht. Toen ging het mis, reed ik het fietspad af en kwam in de berm terecht. Over de kop gegaan, het stuur tegen mijn ribben. Ik heb er een flinke kneuzing aan overgehouden. Lang last van gehad.“

Maar zijn hobby opgeven! „Nee, als het kan, blijf ik hier komen.“ Dat kan ook bijna niet anders: vogels zijn in zijn lange leven altijd zijn maatjes geweest. „Als kind had ik een uil, een merel, een ekster, een kauw. Als jenkje uit een nest gehaald. Nu staat er bijna de doodstraf op, toen was dat doodgewoon.“

Over de kauw: „Prachtig beestje. Als ik naar school of naar de kerk

Elke woensdag trekt Ad Rijken er met Addy Pullens, Cees Thijsen en Antoon Muskens op uit om nesten te inventariseren.

FOTO: JORRIEN VAN DER LINDEN

ging, dan zat-ie op mijn schouder.“

Eierverzameling
Ook had Ad, die in de Stationsstraat woont, een eierverzameling. Destijds op het spoor gezet door zijn toom in Sprang-Capelle. „Gingen we in Den Duivel eendeneieren zoeken. Namen we mee, de pan in.“

Achter zijn ouderlijk huis in de Stationsstraat was behoorlijk wat ruimte. „Daar kon je dus kooien bouwen om vogels te houden. Me-

zen, vinken, kwartels. En een Japanse nachtegaal. Nee, kwaken deden mijn broers en ik niet.“

Het vogelen heeft hij doorgegeven aan zijn zoon, Harrie. „Harrie komt op de vreemdste plekken in de wereld. Borneo, Brazilië: puur om bijzondere vogels te spotten.“ De weidevogels hebben hun knooi al of niet grootgebracht. Zijn taak zit er voorlopig op.

Spanning
Volgend voorjaar hoort Rijken er weer bij te zijn. „Het blijft mooi. En wat zullen we tegenkomen? Die spanning voel ik nog altijd.“ Toen, als kind, bij het weghalen van een kauwje bij zijn familie, nu bij het vinden van een vogelnest.

Eén nest met kuivertieren vinden de vogelaars. Ad Rijken: „Het seizoen is voorbij, de jongen zijn uitgevlogen.“

Artikel in Langstraateditie Brabants Dagblad van 3 juli 2018

Evaluatieavond

Ook dit jaar houden we weer onze evaluatieavond. Vermoedelijk half september. Een nader bericht hierover volgt. We hopen jullie daar allemaal gezond en wel aan te treffen. Daarnaast wensen we iedereen hele goede zomermaanden en voor zover (nog) aan de orde een heel goede vakantie!

5 juli 2018, Henk Bergmans en Harry Keijzer